

بررسی تاثیر کمیته حسابرسی و حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

نسیبه ولی‌زاده^۱ (نویسنده مسئول)، رضا فلاح^۲

^۱ کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی نور، نور، ایران. valizadeh5486565@gmail.com

^۲ دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی چالوس، چالوس، ایران.

چکیده - هدف تحقیق حاضر بررسی تاثیر کمیته حسابرسی و حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در این تحقیق تعداد جلسات هیات مدیره، کمیته حسابرسی و حسابرس داخلی به عنوان متغیرهای مستقل و کیفیت گزارشگری مالی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شد. در این تحقیق برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی از مدل امسی نیکلز (۲۰۰۲) و دیچو و دیچو (۲۰۰۲) استفاده شده است. قلمرو مکانی این تحقیق بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی سال‌های بین ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ است. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی، براساس ماهیت داده‌ها، از نوع تحقیق کمی و براساس اهداف نیز از نوع تحقیق کاربردی به حساب می‌آید. تعداد ۱۱ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. نتایج تحقیق نشان داد کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

واژگان کلیدی: کمیته حسابرسی، حسابرس داخلی، کیفیت گزارشگری مالی.

۱- مقدمه

حاکمیت شرکتی یکی از مسائل بسیار حائز اهمیت در نهادهای پولی و مالی است؛ به نحوی که ضعف و توجه ناکافی به حاکمیت شرکتی صحیح در بانک‌ها به عنوان یکی از علل اساسی بحران مالی سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۰۷ شناخته شده است (کشیری و یزدانی، ۱۳۹۲). نکته اساسی در بحث حاکمیت شرکتی افزایش کارایی هیات مدیره می‌باشد هیات مدیره شرکت‌ها بایستی از طریق نظارت بیشتر به عملیات مدیران اجرایی و همچنین

رعایت حقوق همه ذینفعان شرکت، بهره‌وری و سودآوری را در بلندمدت حداکثر می‌کند. راجمن^۱ (۲۰۱۴) طی تحقیقات خود در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی دریافت که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی از جمله؛ تعداد جلسات هیات مدیره، کمیته حسابرسی و حسابرسان داخلی تاثیرگذاری مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها دارند. با توجه به نقش‌های متفاوت بین سهامداران بعنوان کارگزاران و مدیران بعنوان نمایندگان، یک مدیر نهایتاً منافع کنترلی بااهمیتی از چگونگی دستیابی به منابع مالی سرمایه‌گذاران از آن خود می‌کنند (جنسن و مک لینگ^۲، ۱۹۷۶). میزراچی^۳ (۱۹۸۳) نیز دریافت که هیات مدیره مرکز کنترل یک شرکت است و وظیفه اصلی هیات مدیره، سطوح سلامت و موفقیت بلندمدت یک شرکت می‌باشد (لادن^۴، ۱۹۸۲). تمرکز جلسات هیات مدیره بر نظارت بر اجرای سیاست‌های مدیریت می‌باشد و در جهت حداقل سازی مشکلات نمایندگی بین مدیران و سهامداران نقش آفرینی می‌کند. در نتیجه جلسات هیات مدیره چشم‌اندازی به سوی فرآیند گزارشگری مالی شرکت‌هاست. همچنین در بانک‌ها جلسات هیات مدیره تعیین‌کننده کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد (راجمن، ۲۰۱۴).

با توجه به پدیده گسترده شدن دامنه مالکیت عمومی در شرکت‌ها و واحدهای تجاری به عنوان ذینفع (اعم از آشنا و ناآشنا به مسائل مالی و جنبه‌های حقوقی موضوع) مدیران شرکت‌ها بیش از پیش خود را ملزم به حفظ منافع و مسئولیت پاسخگویی سرمایه‌گذاران می‌دانند. در کنار بحران‌ها و رسوایی‌های بزرگ مالی در کشورهای مختلف امروزه یکی از ملاحظات و مکانیزم‌های اصلی در زمینه مدیریت، کنترل و نظارت بر امور شرکت‌ها در سطح خرد و کلان، شکل‌گیری کمیته‌های حسابرسی است. کمیته حسابرسی به عنوان ابزار نظارتی هیئت مدیره فرصت بیشتری برای پرداختن به مسائل گزارشگری مالی و کنترل داخلی دارد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ایجاد و بکارگیری کمیته‌های حسابرسی در پیشگیری از وقوع اعمال غیرقانونی، بهبود فرایند گزارشگری مالی و همچنین ارائه اطلاعات و گزارش‌های مالی شفاف و قابل اتکاء موثر است (یوسفی آذر و همکاران، ۱۳۹۱).

رابطه زیاد بین حسابرسان داخلی و کمیته حسابرسی بطور بالقوه موجب بهبود حاکمیت شرکتی می‌شود. زمانی که اطلاعات مستقیماً به کمیته حسابرسی ارسال می‌شود، استقلال حسابرسان داخلی قوی‌تر خواهد شد. با

1. Rachman
2. Jensen & Mcleang
3. Mizrachi
4. Laden

توجه به اینکه حسابرسان داخلی از مهم‌ترین قسمت‌های کمیته حسابرسی محسوب می‌شوند، نیاز به حسابرسان داخلی به چشم می‌خورد. کمیته حسابرسی با پیشینه‌سازی منابع یا حسابرسان داخلی جهت دستیابی به اطلاعات بااهمیت برای افزایش کنترل داخلی و کیفیت سیاست‌های حسابداری منجر به افزایش اثربخشی خود می‌شود. اسکاربرا و همکاران^۱ (۱۹۹۸) ارائه داد که استقلال کمیته حسابرسی و تعداد جلسات هیات مدیره همراه با حسابرسان داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذاری معناداری دارند. راناندان و همکاران^۲ (۲۰۰۱) در تحقیقات خود نشان دادند که زمانی که حسابرسان داخلی با کمیته حسابرسی جلساتی برگزار می‌کنند؛ پیشنهاداتی مبنی بر استقلال و چشم‌انداز گزارشگری مالی ارائه می‌شود که برای شرکت‌ها مطلوب خواهد بود. فعالیت‌های نظارتی حسابرسان داخلی از عوامل بااهمیت تضمین کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد. با توجه به اینکه حسابرسان مستقل برای تکمیل فرآیند حسابرسی خود به حسابرسان داخلی تکیه می‌کنند بنابراین نقش حسابرسان داخلی در گزارشگری مالی افزایش می‌یابد (مالتا و گرملینگ^۳، ۱۹۹۹). بنابراین مساله اصلی تحقیق حاضر چگونگی تاثیرگذاری کمیته حسابرسی و حسابرسان داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

۲- متدولوژی تحقیق

۲-۱- فرضیه‌های تحقیق

- کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.
- حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

۲-۲- روش تحقیق

طرح پژوهش این تحقیق از نوع نیمه تجربی و با استفاده از رویکرد پس رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. از طرف دیگر، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی است. براساس ماهیت داده‌ها، از نوع تحقیق کمی به حساب می‌آید. براساس اهداف نیز از نوع تحقیق کاربردی به حساب می‌آید و

---

1. Scarbera et al
2. Ranandan et al
3. Malta & Germling

به منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش و با توجه به ماهیت اطلاعات و داده‌های پژوهش که مبتنی بر اطلاعات کمی و واقعی گذشته است، از آزمون همبستگی و رگرسیون خطی چندگانه بکار گرفته می‌شود.

۳-۲- جامعه و نمونه آماری تحقیق

جامعه آماری تحقیق حاضر بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های بین ۱۳۸۹ تا سال ۱۳۹۲ می‌باشد. معیار انتخاب نمونه این تحقیق به روش نمونه‌گیری هدفمند می‌باشد و از این رو تعداد ۱۱ بانک و موسسه مالی و اعتباری به عنوان نمونه انتخاب شدند.

۲-۴- تعریف عملیاتی متغیرها

۲-۴-۱- کیفیت گزارشگری مالی (متغیر وابسته)

کیفیت اقلام تعهدی سرمایه در گردش به عنوان جانشین کیفیت گزارشگری مالی در نظر گرفته شده است. کیفیت اقلام تعهدی براساس مدل ۱ زیر، محاسبه شده است. این مدل توسط امسی نیکلز (۲۰۰۲) و دیچاو و دیچو (۲۰۰۲) ارایه شده است.

$$1) Acc = \alpha + \beta_1 * CFO_{t-1} + \beta_2 * CFO_t + \beta_3 * CFO_{t+1} - \beta_4 * \Delta S_t + \beta_5 * FA_t + \varepsilon_{Acc}$$

مبنای نظری مدل ۱ بر این نکته استوار است که اقلام تعهدی سرمایه در گردش (ACC) باید با جریان‌های نقدی (CF) دوره قبل، جاری و بعد توضیح داده شوند. مقادیر خطای (ε_{Acc}) حاصل از رگرسیون اقلام تعهدی با سه متغیر جریان‌های نقدی پیش گفته، بدین معناست که اقلام تعهدی به شناسایی جریان‌های نقدی نامرتبط است. بنابراین هر چه اندازه مقادیر خطای حاصل ($|\varepsilon_{Acc}|$) از این مدل کمتر باشد، کیفیت اقلام تعهدی و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی بالاتر خواهد بود. چون مقادیر خطاها شاخصی برای محاسبه عدم کیفیت گزارشگری مالی فراهم می‌آورد، بدیهی است که می‌توان با ضرب نمودن مقادیر مثبت خطاها در منفی یک از آن به عنوان شاخصی برای محاسبه کیفیت گزارشگری مالی استفاده نمود. به عبارت دیگر قرینه اندازه مقادیر خطای بزرگتر (کوچکتر)، کیفیت گزارشگری مالی بیشتر (کمتر) را منعکس می‌گرداند (اسفندیاری و همکاران، ۱۳۹۱).

۲-۴-۲- کمیته حسابرسی (متغیر مستقل)

در این تحقیق بر اندازه‌گیری این متغیر از اندازه کمیته حسابرسی استفاده می‌شود؛ به صورتی که تعداد اعضای حاضر در کمیته حسابرسی در هر سال معیار اندازه‌گیری می‌باشد (الطافی و همکاران، ۱۳۸۵).

۲-۴-۳- حسابرس داخلی (متغیر مستقل)

چنانچه شرکتی دارای حسابرس داخلی باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر در نظر گرفته می‌شود (میرزایی و همکاران، ۱۳۸۷).

۲-۴-۴- اندازه شرکت (متغیر کنترل)

لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل دارایی‌های شرکت (مرادی و همکاران، ۱۳۸۸).

۲-۴-۵- اهرم مالی (متغیر کنترل)

نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت (مرادی و همکاران، ۱۳۸۸).

۲-۵- مدل رگرسیونی تحقیق

$$\begin{aligned} \text{financial reporting quality}_{it} &= b_0 + b_1 \text{audit committee}_{it} + b_2 \text{Size}_{it} + b_3 \text{Lev}_{it} + \varepsilon_{it} \\ \text{financial reporting quality}_{it} &= b_0 + b_1 \text{internal auditor}_{it} + b_2 \text{Size}_{it} + b_3 \text{Lev}_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

$\text{financial reporting quality}_{it}$: کیفیت گزارشگری مالی

$\text{audit committee}_{it}$: کمیته حسابرسی

$\text{internal auditor}_{it}$: حسابرسی داخلی

Size_{it} : اندازه شرکت

Lev_{it} : اهرم مالی

۲-۶- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

علم آمار با پردازش داده‌ها و تبدیل آنها به اطلاعات مورد نیاز، زمینه اخذ تصمیم را فراهم می‌آورد. امروزه به ندرت می‌توان بدون استفاده از روش‌های آماری اقدام به تفسیر، تبیین و تحلیل نتایج به دست آمده از تحقیق‌ها و پژوهش‌های علمی کرد. آمار در دو شاخه آمار توصیفی و احتمالات و آمار استنباطی بحث و بررسی می‌شود. احتمالات و تئوری‌های احتمال اساساً از دایره بحث ما خارج است. همچنین آمار توصیفی مانند فراوانی، میانگین، واریانس و ... نیز مفروض در نظر گرفته شده‌اند. ابتدا پیش‌آزمون‌های ناهمسانی واریانس، آزمون F لیمر، آزمون هاسمن و آزمون لین - لوین انجام خواهد شد. سپس آزمون رگرسیون به عنوان پس‌آزمون جهت تایید و رد فرضیه‌های تحقیق انجام می‌شود.

۳- نتایج

۳-۱- آمار توصیفی

جدول ۱-۱- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	حداقل	حداکثر	میانه	میانگین	انحراف معیار
کیفیت گزارشگری مالی	۰.۱۰۶	۰.۹۳۲	۰.۵۳۴	۰.۵۵۹	۰.۷۱۴
کمیته حسابرسی	۳	۸	۵.۲	۴.۴	۶.۳
حسابرس داخلی	۰	۱	۱	-	۰.۵۲۹
اندازه شرکت	۲۱.۳۳۶	۴۱.۶۲۹	۳۰.۴۸۶	۳۱.۰۲۶	۱۵.۸۸۹
اهرم مالی	۰.۱۲۵	۰.۹۵۲	۰.۴۸۶	۰.۵۰۶	۰.۳۱۹

با توجه به جدول ۱-۱- میانگین کیفیت گزارشگری مالی برابر با ۰.۵۵۹، میانگین کمیته حسابرسی برابر با ۴.۴، میانگین اندازه شرکت برابر با ۳۱.۰۲۶ و میانگین اهرم مالی برابر با ۰.۵۰۶ می‌باشد. همچنین، اغلب شرکت‌های نمونه از حسابرسی داخلی در شرکت خود برخوردار هستند. میانگین کیفیت گزارشگری مالی برابر با ۰.۵۳۴، میانگین تعداد جلسات هیات مدیره برابر با ۳.۷، میانگین کمیته حسابرسی برابر با ۵.۲، میانگین اندازه شرکت برابر با ۳۰.۴۸۶ و میانگین اهرم مالی برابر با ۰.۴۸۶ می‌باشد.

۳-۲- بررسی ناهمسانی واریانس

برای بررسی وجود ناهمسانی واریانس جملات اخلاقی آزمون آرچ LM در تحقیق انجام شده است. نتایج آزمون ناهمسانی واریانس آرچ LM به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۲-۱- نتایج آزمون ناهمسانی آرچ LM مدل تحقیق

شرح	مقدار آماره	احتمال
F-statistic	۰.۶۷۴۸۵۲	۰.۰۸۹
Obs*R-squared	۲.۰۵۱۴۴۷	۰.۰۸۹

* سطح خطای ۵ درصد

با توجه به جدول ۲-۱- آماره F آزمون در سطح ۵ درصد معنادار نیست، بنابراین فرض همسانی واریانس تایید شده و ناهمسانی واریانس جملات اخلاقی رد می‌شود.

۳-۳- آزمون معنی‌دار بودن روش اثرات ثابت

جدول ۱-۳- آزمون F لیمر و هاسمن

آزمون F لیمر			
احتمال	درجه آزادی	مقدار آماره	شرح
*.۰.۰۱۶	۸۰	۳.۱۵۴۸۸۶	Cross-section F
*.۰.۰۳۷	۸۰	۱۱۴.۱۹۷۵۶۳	Cross-section Chi-square
آزمون هاسمن			
احتمال	درجه آزادی	مقدار آماره	شرح
*.۰.۰۱۶	۱۸	۵.۳۱۶۸۴۹	Cross-section F

*سطح خطای ۵ درصد

با توجه به جدول ۱-۳- نتایج دو آزمون انجام شده (F و هاسمن) در هر دو آزمون احتمال بدست آمده کمتر از ۵ درصد بوده و بنابراین باید در مدل رگرسیونی مربوطه از روش اثرات ثابت استفاده شود.

۳-۴- روش لین - لوین

لین و لوین^۱ نشان دادند که در داده‌های تلفیقی (پانل)، استفاده از آزمون ریشه واحد مربوط به این داده‌ها، دارای قدرت بیشتری نسبت به آزمون‌های ریشه واحد متداول مثل آزمون دیکی- فولر، دیکی- فولر پیشرفته و آزمون فیلیپس- پرون است. در این پژوهش از آزمون لین و لوین استفاده می‌گردد. فرضیه صفر آزمون، بیانگر وجود ریشه واحد متغیرهاست.

جدول ۱-۴- آزمون ریشه واحد جمعی بر روی متغیرها به روش لین و لوین

احتمال	آماره	متغیرها
*.۰.۰۲۹	۴.۲۶۹	کیفیت گزارشگری مالی
*.۰.۰۵۸	-۲.۴۴۸	کمیته حسابرسی
*.۰.۰۱۵	۵.۰۶۹	حسابرس داخلی
*.۰.۰۳۴	-۴.۳۵۸	اندازه شرکت
*.۰.۰۱۲	۵.۱۷۸	اهرم مالی

*سطح خطای ۵ درصد

1. Levin & Lin

با توجه به جدول ۱-۴- بررسی مقادیر آماره‌های محاسبه شده و احتمال پذیرش آن‌ها نشان می‌دهد که فرضیه صفر مبنی بر نامانایی برای همه متغیرها رد می‌شود و تمامی متغیرهای مورد مطالعه در سطح مانا هستند.

۳-۵- آزمون فرضیه اول

جدول ۱-۶- آزمون رگرسیون و معناداری مدل فرضیه دوم

نام متغیر	ضرایب برآوردی	انحراف برآورد	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۰.۴۴۷	۰.۱۰۲	۴.۳۸۲	*.۰.۱۹
کمیت حسابرسی	۱.۰۲۶	۰.۲۵۹	۳.۹۶۱	*.۰.۰۳۱
اندازه شرکت	۲.۵۸۷	۰.۵۲۷	۴.۹۰۸	*.۰.۰۱۵
اهرم مالی	-۰.۶۲۹	۰.۵۸۲	-۱.۰۸۱	۰.۰۸۸
دوربین - واتسون		۲.۲۵۸		
آماره F		۵۳.۶۲۷		
سطح معناداری		**۰.۰۰۰		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰.۳۱۳		

*سطح خطای ۵ درصد، **سطح خطای ۱ درصد

با توجه به جدول ۱-۶- چون مقدار آماره آزمون دوربین واتسون در فاصله ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد فرض وجود همبستگی بین خطاها رد می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰.۳۱۳ می‌باشد، نشان می‌دهد که ۳۱.۳ درصد از کل تغییرات کیفیت گزارشگری مالی، وابسته به متغیرهای مستقل و کنترلی در این معادله می‌باشد. از طرفی، با توجه به معنی‌داری مقدار آزمون F (۵۳.۶۲۷) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰.۰۱، می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیرهای مستقل، کنترل و وابسته، مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند تغییرات کیفیت گزارشگری مالی را تبیین کنند. ضریب تاثیر برآوردی متغیر کمیت حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها (۱.۰۲۶)، نشان از تاثیر مثبت و مستقیم متغیر کمیت حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها دارد. از طرفی، با توجه به سطح معناداری آماره t متغیر کمیت حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها (۰.۰۳۱)، به دلیل کمتر بودن از

سطح خطای ۵ درصد می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد فرضیه H_0 را رد نمود و می‌توان بیان کرد، کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

$$financial\ reporting\ quality_{it} = 0.447 + 1.026\ audit\ committee_{it} + 2.587\ Size_{it} - 0.629\ Lev_{it} + \epsilon_{it}$$

۳-۶- آزمون فرضیه دوم

جدول ۱-۷- آزمون رگرسیون و معناداری مدل فرضیه سوم

نام متغیر	ضرایب برآوردی	انحراف برآورد	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۰.۳۸۲	۰.۱۰۶	۳.۶۰۳	*۰.۰۳۲
حسابرس داخلی	۱.۵۲۸	۰.۲۸۹	۵.۲۸۷	*۰.۰۰۷
اندازه شرکت	۲.۰۶۹	۰.۵۴۸	۳.۷۷۵	*۰.۰۳۵
اهرم مالی	-۰.۷۷۴	۰.۶۹۲	-۱.۱۱۸	۰.۰۸۹
دوربین - واتسون			۱.۶۰۵	
آماره F			۶۱.۴۶۷	
سطح معناداری			**۰.۰۰۰	
ضریب تعیین تعدیل شده			۰.۵۹۱	

*سطح خطای ۵ درصد، **سطح خطای ۱ درصد

با توجه به جدول ۱-۷- چون مقدار آماره آزمون دوربین واتسون در فاصله ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد فرض وجود همبستگی بین خطاها رد می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰.۵۹۱ می‌باشد، نشان می‌دهد که ۵۹.۱ درصد از کل تغییرات کیفیت گزارشگری مالی، وابسته به متغیرهای مستقل و کنترلی در این معادله می‌باشد. از طرفی، با توجه به معنی داری مقدار آزمون F (۶۱.۴۶۷) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰.۰۱، می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیرهای مستقل، کنترل و وابسته، مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند تغییرات کیفیت گزارشگری مالی را تبیین کنند. ضریب تاثیر برآوردی متغیر حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها (۱.۵۲۸)، نشان از تاثیر مثبت و مستقیم متغیر حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها دارد. از طرفی، با توجه به سطح معناداری آماره t متغیر حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌ها (۰.۰۰۷)، به دلیل کمتر بودن از

سطح خطای ۵ درصد می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد فرضیه H_0 را رد نمود و می‌توان بیان کرد، حسابرسان داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد.

$$financial\ reporting\ quality_{it} = 0.382 + 1.528\ internal\ auditor_{it} + 2.069\ Size_{it} - 0.774\ Lev_{it} + \epsilon_{it}$$

۴- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

نتایج تحقیق نشان داد کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد. از همین رو، ریاحی‌نژاد (۱۳۹۱) نشان داد تعداد جلسات هیات مدیره بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها تاثیر معناداری ندارد. کانتادو و سامایلا (۲۰۱۵) نشان داد که کمیته حسابرسی مستقل تاثیرگذاری مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. راجمن (۲۰۱۴) نشان داد که کمیته حسابرسی تاثیرگذاری مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. فلو و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مثبتی وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق می‌توان پیشنهادات زیر را بیان کرد:

۱- با توجه به نتایج تحقیق، به نظر می‌رسد که باید از طریق اقداماتی از قبیل افزایش استقلال کمیته حسابرسی، وجود افرادی با تخصص مالی، حسابداری و حسابرسی در کمیته‌ی حسابرسی و افزایش بهبود اثربخشی کمیته‌ی حسابرسی به منظور اطمینان از ارائه صادقانه فرآیند گزارشگری مالی و گسترش پژوهش‌های انجام شده در زمینه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اثربخشی آن، تاکید بیشتری در زمینه بهبود آثار ویژگی‌های کمیته‌ی حسابرسی و اثربخشی آن بر فرآیند گزارشگری مالی انجام گیرد.

۲- وجود یک واحد حسابرسی کارا می‌تواند منجر به کاهش زمان، حجم و در پی آن هزینه حسابرسی مستقل شود اما عدم آشنایی مدیران شرکت‌ها با این مهم سبب نادیده انگاشتن آن شده است. بنابراین بایستی در جهت استفاده از خدمات حسابرسی داخلی در جهت کاهش هزینه‌ها و استفاده از سایر خدمات حسابرسان داخلی آموزش‌های لازم به مدیران داده شود.

۳- یکی از کنترل‌های داخلی که امروزه در اکثر کشورهای پیشرفته و شرکت‌های بزرگ مورد استفاده قرار می‌گیرد حسابرسی داخلی است که می‌تواند تاثیرات قابل ملاحظه‌ای بر آوردن نیازهای استفاده کنندگان از نتایج حاصل از عملیاتش بگذارد. بنابراین در صورت بی‌طرفانه عمل کردن واحد حسابرسی داخلی، کارایی و عملکرد آن بهبود یافته و حسابرسان مستقل می‌توانند اتکای بیشتری بر

عملکرد ایشان داشته باشند. بنابراین در جهت افزایش بی‌طرفی حساب‌رسان داخلی بایستی به جایگاه آنها به گونه‌ی تعیین شود که زیر نظر بالاترین رده مدیریت و یا کمیته حسابرسی فعالیت کنند.

۵- منابع و ماخذ

۱. رضایی، فرزین؛ محسنی، رضا و مریم راییقی. (۱۳۹۱). مقایسه عوامل موثر بر نرخ بازده دارایی‌ها با تاکید بر راهبردهای تجاری. فصلنامه علمی پژوهش حسابداری مدیریت. سال ششم. شماره ۱۷.
۲. رضایی‌نژاد، فرشاد؛ دهقان، اکبر؛ بابادی، محبوبه و بابادی، معصومه. (۱۳۹۲). اولین کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت.
۳. صالح‌نژاد، سیدحسن و غیور، وحیدرضا. (۱۳۸۹). تاثیر نرخ بازده دارایی‌ها و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام و اهرم مالی بر قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه مدیریت. سال هفتم. شماره ۱۸.
۴. منصورفر، غلامرضا؛ دیدار، حمزه و حسین‌پور، وحید. (۱۳۹۰). تاثیر توانایی مدیریت بر کیفیت سود شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران. نشریه مدیریت کسب‌وکار. دوره ۳. ش ۱۱.
5. Anderson, R, Mansi, S & Reeb, D. (2004). Board characteristics, accounting report integrity, and the cost of debt. Journal of accounting and economics, vol 37. No 3, pp 315-342
6. BenAli, C. (2014). Corporate governance, principal-principal agency conflicts, and disclosure. The journal of applied business research, vol30. No2
7. CheHaat, M, Rahman, R, & Mahenthiran, S. (2008). Corporate governance. Transparency and performance of Malaysian companies. Managerial auditing journal, vol23. No8, pp744-778
8. Choi, J, Kwak, M, & Choe, C. (2012). Earnings management surrounding CEO turnover: evidence from Korea. Available at www.ssrn.com
9. Felo, A, Krishnamurthy, S & Solieri, S. (2003). Audit committee characteristics and the perceived quality of financial reporting: an empirical analysis. available at www.ssrn.com
10. Ghosh, A, & Moon. (2005). CEO turnover, managerial power and financial reporting. Working paper
11. Hashim, H, & Devi, S. (2008). Board characteristics ,ownership structure and earnings quality. Research in accounting in emerging economics, vol 8, pp 97-123
12. Hermalin, B, & Weisbach, M. (2007). Transparency and corporate governance. NBER working paper. No 12875

13. Huang, H, Green, E, & Lee, C. (2012). CEO age and financial reporting quality. *Accounting horizons*, vol26. No 4, pp 725-740
14. HuQian, N, LingLiu, H, & Yao, L. (2015). Managerial tenure and earnings management. *International journal of accounting information management*, vol 23. No 1
15. Kim, K, & Yang, J. (2014). Director tenure and financial quality: evidence from Korea. *Review of integrative business and economics*, vol 3. No 1
16. Liu, G, & Sun, J. (2010). Director tenure and independent audit committee effectiveness. *International research journal of finance and economics*. No 5
17. Ranchman, G. (2014). The effect of board of commissioners, audit committee and internal auditor on financial reporting quality of banks listed on the Indonesia stock exchange. *International journal of economics, commerce and management*, vol 2. No 10
18. Rainsbury, E, Bradbury, M & Cahan, S. (2009). The impact of audit committee quality on financial reporting quality and audit fees. *Journal of contemporary accounting and economics*, vol 5, pp 20-33
19. Rubin, A, & Segal, D. (2011). Board reputation and financial reporting quality. Available at www.ssrn.com
20. Sukmono, S. (2015). Effect of the board of commissioners of its value through quality of financial reporting. *International journal of scientific and technology*, vol 4. No 4
21. Wang, A & Zhang, G. (2009). Institutional ownership and credit spreads: an information asymmetry perspective. *Journal of empirical finance*, vol 16, pp 597-612
22. Zhang, W. (2009). CEO tenure and earnings quality. Working paper. Available at www.ssrn.com